

MAJANDUS – JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUM
TÖÖSTUSOMANDI
APELLATSIOONIKOMISJON

OTSUS nr 838-o

Tallinnas 31. augustil 2009

Tööstusomandi apellatsioonikomisjon, koosseisus Kirli Ausmees (eesistuja), Kerli Tults ja Tanel Kalmet, vaatas kirjalikus menetluses läbi Eesti äriühingu OÜ Põltsamaa Meierei Juustutööstus (aadress: Kaarlijärve küla, Rannu vald, 61101 Tartumaa) 20.12.2004 kaebuse Patendiameti 20.10.2004 otsuse peale keelduda sõnalise kaubamärgi SPORDI JUUST (taotlus nr M200201020, registreerimiseks esitatud 08.07.2002) registreerimisest kaubaklassis 29 ning piiranguga registreerimisest kaubaklassis 16. Apellatsioonikomisjon võttis kaebuse menetlusse 22.12.2004 nr 838 all ja andis eelmenetlemiseks komisjoni liikmele Kirli Ausmees'ile.

Menetluse käik ja asjaolud

20.12.2004 esitas Eesti juriidiline isik OÜ Põltsamaa Meierei Juustutööstus (edaspidi kaebaja) Tööstusomandi apellatsioonikomisjonile (edaspidi komisjon) kaebuse Patendiameti 20.10.2004 otsuse peale keelduda sõnalise kaubamärgi SPORDI JUUST registreerimisest kaubaklassis 29 (*piimatooted sh juust*) ning piiranguga registreerimisest kaubaklassis 16 (*paber, papp ja nendest valmistatud tooted, mis ei kuulu teistesse klassidesse; trükised, köitematerjal, fotod, kirjatarbed, majapidamis- ja kantseleiliimid; kunstnikutarbed; pintslid; kirjutusmasinad ja kantseleitarbed (v.a mööbel); õppematerjalid ja näitvahendid (v. a aparaadid); plastist pakkematerjal, mis ei kuulu teistesse klassidesse; mängukaardid; trükitiübid; klišeed*).

Viidates KaMS § 9 lg 1 punktidele 3 (*õiguskaitset ei saa tähis, mis koosneb üksnes kaupade või teenuste liiki, kvaliteeti, hulka, otstarvet, väärtust, geograafilist päritolu, kaupade tootmise või teenuste osutamise aega või kaupade või teenuste teisi omadusi näitavatest või muul viisil kaupa või teenust kirjeldavatest tähistest või andmetest või eelnimetatud tähistest või andmetest, mida ei ole oluliselt muudetud*) ja 4 (*õiguskaitset ei saa tähis, mis koosneb üksnes tähistest või andmetest, mis on muutunud tavapäraseks keelekasutuses või heauskses äripraktikas*) registreeris Patendiamet kaubamärgi SPORDI JUUST klassi 16 kaupade osas järgmise piiranguga:

kaubamärgi registreerimine ei anna ainuõigust sõna SPORDI kasutamiseks klassis 16.

Klassi 29 kaupade osas on Patendiamet kaubamärgi registreerimisest keeldunud lisaks ülaltoodud KaMS § 9 lg 1 punktidele 3 ja 4 veel järgmistel alustel:

Vastavalt KaMS § 9 lg 1 p 2 *ei saa õiguskaitset tähis, millel puudub eristusvõime, kaasa arvatud üksik stiliseerimata täht, üksik stiliseerimata arv või üksik värv.*

Kaebaja leiab, et Patendiameti poolse kaubamärgi registreerimisest keeldumise otsuse tegemisel on Patendiamet analüüsinud kaubamärki taotletud kaubaklassidest väljaspool, mis on viinud ebaõige otsuse tegemiseni.

Kaebaja leiab, et kaubamärgi saab õiguslikul alusel registreerida viisil, et kaubamärgi registreerimine ei anna ainuõigust sõna 'juust' (kuna see näitab kaupade liiki) kasutamisele klassis 29, klassis 16 aga oleksid mõlemad sõnad 'spordi' ja 'juust' kaitstavad.

Kaebaja leiab, et küsimusele, kas kaubaklassides 16 ja 29 osundatud kaupade osas näitab sõna 'spordi' kaupade liiki, omadusi, sihtgruppi, valdkonda või otstarvet, ei ole võimalik jaatavalt

vastata. Kaebaja sõnul tuleb sõna 'sport' all üldjuhul mõista mängulist kehalist tegevust, mis on igakülgsest arenenud inimese kasvatamise ning tervise tugevdamise peamisi vahendeid. Kaebaja võrdleb tähist 'spordi' klassides 16 ja 29 loetletud kaupadega ning leiab, et võimalus seostada osundatud kaupu (juust, kantseleitarbed, reklaammaterjal jms) tähisega 'spordi' nii, et see osundaks kauba liigile, jääb kaebajale arusaamatuks.

Kaebaja märgib, et seostades sõnaga 'spordi' loetletud kaupade mingeid kindlaid omadusi, on Patendiamet läinud abstraktsioonides tavaarusaamadest kaugemale. Ka täiesti erinevate kategooriate vahel on võimalik tuletada teatud seoseid, mistõttu võib Patendiameti loogikast ebaõigesti järeldada, et sõnalised kaubamärgid ei ole üldse registreeritavad. Kaebaja leiab, et Patendiameti otsuses osundatud väga kaudsed seosed kaupade liigi või omadustega piiravad põhjendamatult isiku õigusi registreerida sõnalisi kaubamärke.

Kaebaja tõdeb, et tähise 'spordi' osas on vaja tavapärasest suuremat fantaasiat ja tavapärasest erinevat maailmanägemust selleks, et seostada tähist juustuga ja anda selle kaudu juustule mingeid omadusi või otstarvet või luua samalaadne seos kirjatarvete-kleebiste-reklaammaterjali ja muu sarnase vahel. Kaebaja märgib, et KaMS § 9 lg 1 p 3 ei reguleeri juhtumeid seoses "sihtgruppidega" ja "valdkondadega", mistõttu Patendiameti argumentatsioon ei tugine seadusele, toodud seosed on oletuslikud.

Mis puudutab tähise SPORDI JUUST vastuolu KaMS § 9 lg 1 punktiga 4, siis kaebaja leiab, et otsuses puudub Patendiameti poolne argumentatsioon sõna 'spordi' muutumisest üldkasutatavaks tähiseks majandus- ja äritegevuses seoses nende kaupadega, mille registreerimist taotletakse. Kaebaja leiab, et ta on tõendanud, et tähis 'spordi' ('sport') ei ole taotletavate kaupade osas klassides 16 ja 29 käesoleval ajal majandus- või äritegevuses tavapäraseks muutunud.

Kaebaja märgib, et seadusesäte eeldab, et vastav olukord tuvastatakse konkreetsel ajahetkel ehk siis muutumine tavapäraseks antud perioodil – siis, kui kaubamärgitaotlust sisuliselt lahendatakse. Seadus ei eelda lähtumist visioonist, kuna me ei tea ega saagi teada, missuguseid tähiseid võivad muutuda mingite kaupade osas tavapäraseks majandus- või äritegevuses tulevikus.

Kaebaja mõonab, et teatud kaupade ja teenuste osas võib tähist 'spordi' või 'sport' tõepoolest pidada tavapäraseks heauskses äripraktikas, mis ei tähenda seda, et antud määratlust saaks automaatselt laiendada kõikidele olemasolevatele ja tulevastele kaupadele ja teenustele üldse. Näiteks ka Patendiameti arvates jäävad juustutooted ning registreerimistaotluses klassis 16 toodud tooted väljapoole antud ringi.

Kaebaja leiab, et Patendiameti otsuses toodud viited Euroopa Kohtu otsustele ei oma antud asjas põhimõtteliselt õiguslikku tähendust, kuna on antud mitte üldjuhtumite, vaid üksikjuhtumi lahendamiseks. Kaebaja jaoks jääb Patendiameti otsuse kontekstis arusaamatuks, milles seisnes osundatud kohtuvaidluse sisu ning millised olid vaidlejate motiivid. Seoses Euroopa Kohtu lahenditega viitab Patendiamet, et "piisab, kui sõnastus ise viitab sellele, et sellised märgid ja tähised võivad olla kasutusel sellistel eesmärkidel". Kaebaja märgib, et eeltoodud käsitlus eeldab, et on tuvastatud, et tähis on kirjeldav. Antud tähise puhul see asjaolu aga kaebaja arvates tuvastatud pole. Samuti puudub kaebaja sõnul Patendiameti otsuses viide õiguslikule alusele, millele tuginedes on viidatud kohtulahend võetud Patendiameti otsuse tegemisel aluseks.

Kaebaja leiab, et Patendiameti otsuses toodud näited ja kaubamärgid käsitlevad muulaadseid kaupu, kui need, mis registreerimiseks esitatud klassides toodud ja ühtki näidet nende kaupade kohta, millele kaitset taotletakse, toodud ei ole.

Kaebaja rõhutab, et juustutooted ei ole seoses tähisega 'spordi' kuidagi käsitletavad kui tavapärased majandus- ja äritegevuses, samuti ei ole seda kirjatarbed.

Kaebaja märgib, et on teostanud ja esitanud Patendiametile fraasiotsingu otsingumootoris www.google.com, mis ei andnud fraasidele “sport juust“, “juust sport“, “spordi juust“ ning “sport cheese“ ühtegi vastet.

Vastuseks argumentidele, et tähisel puudub klassis 29 üldse eristusvõime, märgib kaebaja, et argumentatsioon lähtub väidetest, et sõnad kirjeldavad taotletud kaupu. Ent kaebaja on eelpool selgitanud, et väide nagu kirjeldaks sõna 'spordi' kuidagi kaupa juust või piimatooted ei ole lähtuvalt sõna 'spordi' mõiste sisust põhjendatud.

Lähtudes eeltoodust leiab kaebaja, et Patendiameti otsus kaubamärgi SPORDI JUUST registreerimisest keeldumise kohta kaubaklassis 29 ja piiranguga registreerimine klassis 16 ei lähtu otsuses esitatud seadustest ning on põhjendamata ja vastuoluline.

Kaebaja palub komisjonil tühistada Patendiameti 20.10.2004 otsus kaubamärgi SPORDI JUUST registreerimisest keeldumise kohta kaubaklassis 29 ja piiranguga registreerimise kohta klassis 16 ja saata taotlus täiendavaks menetlemiseks, arvestades apellatsioonikomisjoni poolt tehtavas otsuses tuvastavate seisukohtadega.

Lisadena on kaebaja esitanud:

- 1) väljavõtte fraasiotsingutest “sport juust“, “juust sport“, “spordi juust“ ning “sport cheese“ www.google.com otsingumootorist;
- 2) Patendiameti 20.10.2004 otsuse sõnamärgi SPORDI JUUST registreerimisest keeldumise kohta klassis 29 ja piiranguga registreerimise kohta klassis 16;
- 3) riigilõivu maksmist tõendava dokumendi.

22.12.2004 edastas komisjon OÜ Põltsamaa Meierei Juustutööstuse kaebuse Patendiametile ning palus esitada oma seisukohad. Oma 22.03.2005 esitatud seisukohtades toetub Patendiamet KaMS § 9 lg 1 punktidele 2, 3 ja 4 ning leiab endiselt, et tähis SPORT on üksnes kaupade liiki, omadusi, sh valdkonda näitav tähis, millega kaupu markeerides soovib ettevõtja toonitada, et antud tootegrupi eelistatud sihtgrupiks on aktiivselt spordiga tegelevad inimesed. Loomulikult ei tähenda see seda, et antud tooted on mõeldud üksnes sportlastele või sportimiseks, ent kaupade tootmisel on lähtutud eeldusest, et kaup oleks sobiv sportimiseks või vastaks spordiga tegelevate inimeste vajadustele ja nende huvidele. Patendiamet märgib, et toiduainete puhul kasutatakse tähist SPORT nende kaupade tähistamiseks, mis sisaldavad tavapärasest rohkem proteiine, vitamiine, on madalama rasvasisaldusega ja on mõeldud eeskätt aktiivselt spordiga tegelevatele inimestele. Kuna toiduainete ja jookide osas on tähis SPORT laialt kasutatav kui kaupade liiki ja omadusi näitav tähis, seostub ka piimatoodete, sh juustu puhul tähis SPORT eelkõige nimetatud omadustega. Klassi 16 kuuluvate trükiste, õppematerjalide jt kaupade puhul kasutatakse tähist SPORT kui liiki näitavat tähist.

Patendiamet toob eraldi välja, et kaebaja ei ole vaidlustanud Patendiameti seisukohta, et sõna JUUST näitab klassis 29 taotletud kaupade liiki.

Patendiamet rõhutab, et kaubamärk SPORDI JUUST koosneb üksnes kaupa kirjeldavatest sõnadest ning kirjeldavate sõnade kombinatsioon on kaubamärgina registreeritav vaid juhul, kui tekkiv kombinatsioon loob mulje, mis on tajutavalt erinev lihtsalt sõnade summast. Antud juhul osutub sõnakombinatsioon SPORDI JUUST Patendiameti sõnul ka tervikuna üksnes kaupade liiki ja omadusi näitavaks tähiseks ja ei ole seega kaubamärgina kaitstav.

Patendiamet ei nõustu kaebuses esitatud käsitlemisega, milles kaebaja leiab, et kaubamärgi registreerimisest keeldumise otsuses esitatud seos sõna SPORT ja loetelus olevate kaupade vahel ei ole otsene, vaid väga kaudne, millest järeldub, et Patendiamet piirab põhjendamatu isiku õigusi registreerida sõnalisi kaubamärke.

Patendiamet leiab, et otsus on seaduslik ja põhjendatud. Tähise SPORT kirjeldatavus KaMS § 9 lg 1 p 3 mõistes on põhjalikult käsitlemist leidnud nii Patendiameti otsuses kui ka antud

seisukohas. Samuti on Patendiameti otsuses esitatud valdkonda puudutav argumentatsioon kooskõlas seaduse mõttega. Patendiamet leiab, et tähist SPORT kasutatakse teatud omadustega toodete valdkonnas kaupade omaduste kohta teabe andmiseks ning seetõttu on ta kauba omadusi kirjeldav.

Patendiamet märgib, et arvestades asjaolu, et toiduainete valdkonnas (ning ka paljudes teistes valdkondades) on spordiga aktiivselt tegelevad inimesed tootjate jaoks sihtgrupiks, kelle jaoks toodetakse neile sobivaid tooteid, on loogiline eeldada, et keskmine (piisavalt informeeritud ning mõistlikult tähelepanelik ja hoolas) tarbija tajub tähist SPORDI JUUST kui teatud informatsiooni. Nt võib see viidata faktile, et toode sisaldab selliseid koostisaineid (nt proteiinid, vitamiinid) ja on selliste omadustega (nt madalama rasvasisaldusega, süsivesikuterikas), mis on kasulikud ja soovitatavad spordiga tegelevatele inimestele. Klassi 16 kaupade osas kasutatakse tähist 'SPORDI' liiki näitava tähisena spordiajakirjade, - (aja)lehtede, spordiloto tähistamiseks ja valdkonda näitava tähisena näiteks fotode, mängukaartide jms tähistamiseks. Seega ei ole tegemist tähisega, mida tarbija tajuks kui kaubamärki ning mis suudab kaebaja tooteid teiste ettevõtjate poolt valmistatud kaupadest eristada.

Samuti leiab Patendiamet, et viide Euroopa Kohtu otsusele C191/01P on igati põhjendatud, kuna antud otsuses on Euroopa Kohus andnud määruse nr 40/94 artikkel 7(1) (c) üldise tõlgenduse, mis ei ole antud vaid ühte konkreetset kaubamärki käsitlevalt. Eelnimetatud määruse artikkel on identne Euroopa Liidu Nõukogu 21. detsembril 1988 esimese direktiivi 89/104/EEC liikmesriikide kaubamärke käsitlevate seaduste ühtlustamiseks artikliga 3 (1) (c), mis omakorda on aluseks Eesti kaubamärgiseaduse § 9 lg 1 punktile 3. Seejuures rõhutab Patendiamet, et Euroopa Kohtul on õigus anda määruse ja direktiivi sätete tõlgendusi, mis on liikmesriikidele kohustuslikud. Euroopa Kohtu otsuses esitatu kohaselt peavad kaupade ja teenuste iseloomu näitavad tähised olema vabalt kasutatavad kõigi poolt.

KaMS § 9 lg 1 p 3 alusel kirjeldava iseloomuga kaubamärkide registreerimisest keeldumise eesmärgiks on avalike huvide kaitse, kuna seeläbi hoitakse ära kaupade või teenuste kirjeldamiseks vajalike tähise reserveerimine ühele ettevõttele üksikult. Seejuures ei pea antud konkreetne kirjeldava iseloomuga tähis Patendiameti sõnul olema registreerimise taotluse esitamise hetkel ka tegelikult kasutusel. Nagu ütleb ka seadusesätte sõnastus – piisab, et selline tähis võib olla kasutusel sellistel eesmärkidel. Esitatud konteksti taustal asus Patendiamet seisukohale, et tähis SPORT on kaupade ja teenuste liiki ja omadusi näitav tähis, mis peab jääma vabaks kasutamiseks kõigile. Patendiamet leiab, et viidatud Euroopa Kohtu otsuses esitatud tõlgendus kinnitab Patendiameti otsuse õigsust.

Mis puudutab tähise SPORT registreerimise vastuolu KaMS § 9 lg 1 punktiga 4, siis Patendiamet leiab, et tähis SPORT on tavapärane heauskses äripraktikas. Antud tähis on tavapärane spordikaupade ja -teenuste osas, aga ka nt kosmeetika-, hügieenitarvete, transpordivahendite, relvade, trükiste, rõivaste, jalatsite, peakatete, kottide, mänguasjade, ehitiste, toiduainete ning jookide ja paljude teiste kaupade puhul. Patendiamet on seisukohal, et laiaulatusliku kasutamise tulemusel on tähis SPORT muutunud tavapäraseks heauskses äripraktikas, st eristusvõimeks tähiseks majandus- ja äritegevuses üldiselt, seega ka registreerimiseks esitatud kaupade osas.

Patendiamet ei nõustu kaebaja seisukohaga, mille kohaselt esitatud tähist tuleb vaadelda seotuna konkreetsete kaupadega, millele õiguskaitset soovitakse ning et seadus ei eelda lähtumist tulevikuvisionist – millised tähised võivad muutuda tavapäraseks teatud kaupade osas.

Patendiamet ei pea õigeks käsitleda tähist SPORT seotuna üksikute kaubagruppidega, vaid vaatleb toimivat kaubaturgu tervikuna. Patendiamet leiab, et nende poolt välja pakutud käsitus võimaldab reguleerida stabiilsetest põhimõtetest lähtuvalt olukorda konkreetsel

ajahetkel kui ka tulevikus, mil tähised võivad muutuda tavapäraseks. Patendiamet rõhutab veelkord, et tähis SPORT on muuhulgas muutunud tavapäraseks nii toiduainete valdkonnas kui ka klassi 16 kuuluvate toodete osas. Kaubamärgi registreerimisest keeldumise otsusele eelnenud kirjavahetuses on Patendiamet esitanud ka sellekohased tõendid, millest nähtub, et tähis SPORT on määratud mittekaitstavaks muuhulgas nii toiduainete kui ka klassi 16 kaupade osas. Samuti on Patendiamet esitanud Internetist leitud mitmeid viiteid erinevatele toodetele, mis on tähistatud sõnaga SPORT nagu nt šokolaad, joogid jne. Näitena on Patendiamet esitanud järgmised viited internetist:

www.terviseleht.ee/199945/45_fitness.php

www.vitamingalore.zoovy.com/category/sportbars

www.fitnessfirstusa.com/detil.asp?item=8481

Patendiamet toetab oma seisukohti ka Soome Patendiameti kaubamärkide andmebaasi mitmete väljavõtetega, kus sõna SPORT on nt toiduainete klassides määratud kaubamärgi mittekaitstavaks osaks.

Eeltoodust järeldeb Patendiamet, et sõna SPORT on üleüldiselt tavapärane, tavapärane hõlmab ka sellised kaubad nagu toiduained ja trükised.

Mis puudutab OÜ Põltsamaa Meierei Juustutööstus esitatud otsinguid interneti otsinguportaalist, siis leiab Patendiamet, et selline otsing ei ole oluline kinnitav materjal Patendiameti otsuse ümbervaatamisel. Patendiamet märgib, et KaMS § 9 lg 1 p 4 rakendamisel piisab asjaolust, et sõna SPORT on muutunud tavapäraseks tähiseks majandus- ja äritegevuses üldiselt, sealhulgas ka trükiste ning toiduainete valdkonnas. Selline tähis ei ole võimeline täitma kaubamärgi funktsiooni – eristama ühe tootja kaupu ja teenuseid teiste omadest. Seega ei saa sellise kaubamärgi kasutamiseks anda ainuõigust kaebajale. Vastavad põhjendused on esitatud Patendiameti otsuses, millest nähtub, et tähis SPORT on tavapärane heauskses äripraktikas.

Patendiamet leiab, et 20.10.2004 tehtud kaubamärgi SPORDI JUUST osalise registreerimise ja osalise registreerimisest keeldumise otsus oli seaduslik ja põhjendatud. Lähtudes eeltoodust ja tulenevalt KaMS § 9 lg 1 p 2, 3 ja 4 palub Patendiamet jätta komisjonil kaebus rahuldamata.

08.04.2005 edastas Tööstusomandi apellatsioonikomisjon OÜ-le Põltsamaa Meierei Juustutööstus Patendiameti seisukoha antud kaebuse kohta ning teatas, et sellele on õigus kirjalikult vastata 3 kuu jooksul.

Kaebaja esitas vastuse Patendiameti seisukohale 08.07.2005. Selles kordab ta, et lähtub oma seisukohas sõna 'sport' sisustamisest selle sõna üldlevinud tähendusest, mille kohaselt tuleb selle sõna all mõista mängulist kehalist tegevust. Seega on tegemist mingi kindlat laadi tegevuse vormi ja vahenditega. Kaebaja leiab, et lähtuvalt mõiste sisust, ei saa sõna 'sport' all mõista mingit konkreetset objekti. Patendiameti käsitluses aga eemalduakse sõna otsesest tähendusest ja seega leiab kaebaja, et Patendiameti otsus ja argumentatsioon baseerub valel arusaamal sõna 'sport' tähendusest või siis on kaubamärgi registreerimisest keeldumise eesmärgil teadlikult, kuid põhjendamatult laiendatud taotletava kaubamärgi tähenduslikku baasi.

Veel märgib kaebaja, et Patendiameti otsusest ei selgu, kuidas võiks tähis 'sport' kirjeldada klassides 16 ja 29 loetletud kaupu. Kaudsed assotsiatsioonid ja seosed mõningate kaupadega seoses ei muuda tähist iseenesest kirjeldavaks. Patendiamet on osundanud, et kirjeldavad võivad olla spordi kui tegevuse vormi ja/või vahendi eeldused ja tagajärjed, ent puuduvad viited, et mõiste selle algkujul oleks kirjeldav.

Kaebaja leiab, et Patendiameti poolt osundatud Euroopa Kohtu lahend jääb ilma otsuseta, mille juurde argumendid võiksid kuuluda, kontekstiväliseks. Patendiameti vastuskirjast ei selgu, missuguse objekti kohta Euroopa Kohtu otsus tehti, milline oli taotletav kaubamärk ning missugustes klassides kaubamärki sooviti registreerida. Seesuguste puudustega viide ei võimalda ka esitatu kontrollimist. Lisaks märgib kaebaja, et puudub seadusele tuginev argumentatsioon sellest, mil moel oleks Euroopa Kohtu lahendi väidetavad järeلمid olla kohaldatavad kaubamärgitaotlusele, mis on esitatud enne Eesti astumist Euroopa Liitu.

Patendiameti vastus sisaldab kaebajale arusaamatut mõttearendust, mille kohaselt oleks kaubamärgi põhifunktsiooniks kauba päritolu kohta teabe andmine. Antud käsitlusest tulenevalt leiab Patendiamet, et kuna osundatud kaubamärk seda funktsiooni ei täida, ei erista märk ühe ettevõtja kaupu ja teenuseid teiste omadest. Kaebaja leiab, et seesugune seisukoht ei tugine seadusele ega arvesta tegeliku olukorraga, tema arvates ei anna enamik kaubamärke mingit informatsiooni kauba päritolu kohta. Kaebaja rõhutab, et kaubamärgi seadusekohane funktsioon on eristada ühe ettevõtja kaupu teiste omadest. Kaebaja leiab, et nt juust (klass 29) või kirjutusmasin (klass 16) tähistatuna kaubamärgiga SPORDI JUUST eristub selgelt teiste isikute juustudest ja kirjutusmasinatest. Kaebaja leiab, et Eestis ja ka mujal on sellelaadne (nagu vaidlusalune kaubamärk) vastava klassi kaupade tähistamine uudne.

Kaebaja märgib, et jätkuvalt puudub Patendiameti poolne argumentatsioon sõna 'sport' muutmise üldkasutatavaks tähiseks majandus- ja äritegevuses seoses nende kaupade ja teenustega, mille registreerimist taotletakse. Patendiametile on väidetavalt ette teada, missugused tähised võivad tulevikus mingite kaupade osas muutuda tavapäraseks majandus- või äritegevuses. Samas puudub käsitlus sellest, et missugustele tõenditele või seadusele tuginedes sellise järelduseni jõuti, puuduvad ka andmed selle kohta, kes konkreetset või missugune "mehhanism" tulevikku ette nägi. Seega ei ole vastavad väited kaebaja arvates kontrollitavad ning leitakse, et Patendiameti probleemikäsitlus on ebateaduslik. Tulenevalt eelnevast jääb kaebaja oma esialgselt esitatud kaebuse argumentide juurde.

Komisjon edastas kaebaja seisukohad ka Patendiametile.

10.10.2007 palus komisjon kaebajal esitada oma lõplikud seisukohad hiljemalt 12.11.2007. Kaebaja teatas 09.11.2007, et jääb lõplikes seisukohtades oma kaebuse argumentide juurde ning palub arvestada ka Patendiameti seisukohtadele vastusena toodud argumentidega.

Komisjon edastas kaebaja lõplikud seisukohad Patendiametile ning palus viimasel omakorda esitada oma lõplikud seisukohad hiljemalt 27.10.2008

Oma lõplikes seisukohtades teatab Patendiamet, et kaubamärgi SPORDI JUUST osalise registreerimise ja osalise registreerimisest keeldumise otsus on seaduslik ja põhjendatud ning jääb oma esialgsete seisukohtade ja põhjenduste juurde.

Vastuseks kaebaja väitele leiab Patendiamet, et sõna 'spordi' sisustamisel ei ole õige lähtuda üksnes sõna väidetavast üldlevinud tähendusest, vaid aluseks tuleks võtta keskmise tarbija kontseptsioon, mida on kinnitanud oma otsustes ka Euroopa Kohus. Selle kontseptsiooni järgi tuleb lähtuda sellise asjakohaste kaupade või teenuste tarbija eeldatavatest ootustest, kes on mõistlikult hästi informeeritud, mõistlikult tähelepanelik ja ettevaatlik. Seega leiab Patendiamet, et keskmine tarbija mõistab tähise 'spordi' sisu kaupade peale kantuna laiemalt kui üksnes kaebaja väidetavat üldlevinud tähendust arvestades, Patendiameti arvates näitab tähis 'spordi' tarbijale klassides 16 ja 29 kaupade liiki, omadusi ja sihtgruppi. Lisaks märgib Patendiamet, et nii otsuses kui ka esialgsetes seisukohtades viidatud Patendiameti praktika kohaselt on sõna 'spordi' osutunud ka klassis 16 liiki näitavaks tähiseks.

Selgituseks kaebaja väitele, et käesolevas vaidluses puudub seaduslik alus Euroopa Kohtu lahendite kohaldamiseks, kuna kaubamärgitaotlus on esitatud enne Eesti liitumist Euroopa Liiduga, märgib Patendiamet, et registreerimistaotlusele tuleb KaMS § 72 lg 3 alusel kohaldada menetluse hetkel kehtivaid õigusakte. Samuti kinnitab Euroopa Kohtu praktikale tuginemise õigsust ja 01.05.2004 jõustunud tööstusomandi õiguskorralduste aluste seaduse § 6 lg 1.

Patendiamet rõhutab, et otsuses ning esialgsetes seisukohtades viidatud Euroopa Kohtu otsused tõlgendavad siseriikliku õiguse aluseks oleva direktiivi 89/104/EEC sätteid ja seega on esitatud viited asjakohased. Kuna Euroopa Kohtu lahendid on avalikud, ei ole asjakohane kaebaja seisukoht nagu tuleks lahenditele viidates lisada ka nende tekstid.

Selgituseks kaebajale arusaamatuks jäänud Patendiameti väite kohta, et kaubamärgi põhifunktsiooniks on kauba päritolu kohta teabe andmine, märgitakse, et nimetatud käsitlus on õige. Nimelt ei ole tähised, mis osutuvad üksnes kaupu kirjeldavaks või tavapäraseks, võimelised eristama ühe ettevõtja kaupu ja teenuseid teiste omadest - seega ei täida kaubamärgi põhifunktsiooni, milleks on kauba päritolu kohta teabe andmine.

Patendiamet esitab Euroopa Kohtu otsustes C-349/95 ja C-39/97 toodud tõlgendused, mille kohaselt on kaubamärgi põhifunktsioon tagada tarbijale kauba päritolu, võimaldades tal segadusse sattumata eristada eri päritolu tooteid. Kaubamärk peab garanteerima tarbijale, et seda kandvad tooted on pärit ühelt konkreetselt ettevõtjalt, kes vastutab nende kvaliteedi eest.

Patendiamet tõdeb, et esitatud tõlgendus on oma sisult sama Eesti kaubamärgiseaduses sisalduvaga, mille kohaselt kaubamärgi funktsiooniks on eristada ühe ettevõtja kaupu teiste omadest. Antud juhul ei suuda KaMS § 9 lg 1 p 3 mõttes kirjeldav tähis SPORDI JUUST eristada ühe ettevõtja kaupu teiste ettevõtjate samaliigilistest kaupadest.

Patendiamet ei nõustu kaebaja väitega, et seisukoht, milles leitakse, et sõna 'sport' on muutunud üldkasutatavaks tähiseks majandus- ja äritegevuses seoses kaupade ja teenustega, mille registreerimist taotletakse, ei ole argumenteeritud. Patendiamet leiab, et nimetatud seisukoht on motiveeritud ja põhjendatud nii otsuses, esialgsetes seisukohtades kui ka otsusele eelnenud kirjavahetuses. Viidatakse veelkord esialgsetes seisukohtades toodule, mille kohaselt tähis 'sport' on tavapärane spordikaupade ja teenuste osas, aga ka nt kosmeetika-, hügieenitarvete, transpordivahendite, relvade, trükiste, rõivaste, jalatsite, peakatete, kottide, mänguasjade, ehitiste, toitainete ning jookide ja paljude teiste kaupade puhul. Seega kordab Patendiamet, et laiaulatusliku kasutamise tulemusel on tähis 'sport' muutunud tavapäraseks heauskses äripraktikas, st eristusvõimeks tähiseks majandus- ja äritegevuses üldiselt, seega ka nende kaupade osas, mille tähistamiseks kaubamärki registreerida tahetakse. Patendiamet rõhutab, et ülaltoodud kinnitavad ka otsusele eelnenud kirjavahetuses esitatud tõendid ning viited internetis leiduvale materjalile.

Seega jääb Patendiamet kaubamärgi 'SPORDI JUUST' osalise registreerimise ja osalise registreerimisest keeldumise otsuse juurde, leides, et see on seaduspärane ja põhjendatud ning palub komisjonil jätta OÜ Põltsamaa Meierei Juustutööstuse poolt esitatud kaebus rahuldamata.

Komisjoni seisukohad ja otsus

Apellatsioonikomisjon, tutvunud kaebuses esitatud seisukohtadega, hinnates esitatud tõendeid ja argumente kogumis ning vastastikus seoses, leiab järgmist:

Kaebus on esitatud KaMS § 9 lg 1 punktide 2, 3 ja 4 alusel.

Vastavalt KaMS § 9 lg 1 p 2 *ei saa õiguskaitset tähis, millel puudub eristusvõime, kaasa arvatud üksik stiliseerimata täht, üksik stiliseerimata arv või üksik värv.*

KaMS § 9 lg 1 p 3 kohaselt ei saa õiguskaitset tähis, mis koosneb üksnes kaupade või teenuste liiki, kvaliteeti, hulka, otstarvet, väärtust, geograafilist päritolu, kaupade tootmise või teenuste osutamise aega või kaupade või teenuste teisi omadusi näitavatest või muul viisil kaupa või teenust kirjeldavatest tähistest või andmetest või eelnimetatud tähistest või andmetest, mida ei ole oluliselt muudetud.

KaMS § 9 lg 1 p 4 sätestab, et õiguskaitset ei saa tähis, mis koosneb üksnes tähistest või andmetest, mis on muutunud tavapäraseks keelekasutuses või heauskses äripraktikas.

Järelikult tuleb antud asjas hinnata, kas tähis 'SPORDI' on klassis 16 kaupade liiki, omadusi ning valdkonda näitav tähis ning kas antud tähis on heauskses äripraktikas tavapärane.

Samuti peab hindama, kas klassi 29 kaupade osas on sõnakombinatsioon 'SPORDI JUUST' eristusvõimetu, üksnes kaupade liiki, omadust, otstarvet (sihtgruppi) näitav tähis.

Komisjon nõustub Patendiametiga, et tähis 'SPORDI' näitab kaupade liiki, omadusi ja valdkonda, millega kaupu markeerides soovib ettevõtja toonitada, et antud tootegrupi eelistatud sihtgrupiks on aktiivselt spordiga tegelevad inimesed. Tähis viitab sellele, et antud tooted ei ole mõeldud vaid sportlastele või sportimiseks, ent kaupade tootmisel on lähtunud eeldusest, et kaup vastaks spordiga tegelevate inimeste vajadustele ja huvidele. Tänapäeval, mil sportlikud eluviisid ning tervislik toitumine on muutunud väga oluliseks, on tavaline, et tähist SPORT/SPORDI kasutatakse nt toiduainete puhul selliste kaupade tähistamiseks, mis sisaldavad tavapärasest rohkem proteiine, vitamiine, on madalama rasvasisaldusega ja on mõeldud eeskätt aktiivselt spordiga tegelevatele inimestele, aga ka teistele oma tervisest ja füüsilisest vormist hoolivatele tarbijatele.

Eeltoodust tulenevalt võib öelda, et ka piimatoodete, sh juustu puhul viitab tähis 'SPORDI' eelkõige toodete madalamale rasvasisaldusele ja lisatud vitamiinidele ning keskmisel tarbijal on sellise tähisega markeeritud piimatoodetele kõrgemad nõudmised – need on tervislikumad ning sobivad sportliku inimese menüüsse. Sõnakombinatsioonil 'SPORDI JUUST' puudub aga klassi 29 kaupade piimatoodete, sh juustu osas eristusvõime, tegemist on üksnes kauba liiki ja otstarvet (sihtgruppi) näitava tähisega. Komisjon tuletab meelde, et kirjeldavate sõnade kombinatsioon on kaubamärgina registreeritav vaid juhul, kui tekkiv kombinatsioon loob mulje, mis on tajutavalt erinev lihtsalt sõnade summast. Antud juhul osutub sõnakombinatsioon SPORDI JUUST ka tervikuna üksnes kaupade liiki ja omadusi näitavaks tähiseks ja ei ole seega kaubamärgina kaitstav.

Klassi 16 kuuluvate kaupade puhul näitab tähis 'SPORDI' reeglina kaupade liiki (nt. spordiajakirjad, sportlikke eluviise tutvustavad trükised, õppematerjalid jne).

Komisjon on seisukohal, et juba ammu ei ole sõna 'sport' (või mõni selle käändevorm) pelgalt mängulist kehalist tegevust markeeriv tähis, tänaseks on selle sõna ümber palju laiem semantiline ring, mis võib pea igasuguste kaupade puhul teatud omadustele viidata. Nagu ka Patendiameti seisukohtades on mainitud – on lugematu hulk kaupu, mille puhul sõna 'sport' viitab kaupade omadustele ja otstarbele, tarbijate sihtgrupile, nt kosmeetika- ja hügieenitarbed, transpordivahendid, relvad, trükised, rõivad, jalatsid, toiduained ning joogid ja paljud teised kaubad. Seega võib väita, et keskmine tarbija mõistab sõna 'spordi' sisu kaupadele kantuna laiemalt kui üksnes kaebaja väidetavat üldlevinud tähendust arvestades. Niisiis ei ole õige lähtuda vaid sõna 'sport/spordi' üldlevinud konkreetsest tähendusest, millele kaebaja korduvalt viitab. Tulenevalt eeltoodust võib väita, et sõna 'sport/spordi' on nii kaupade liiki, omadusi ja sihtgruppi näitav tähis ning ühtlasi on antud tähis muutunud majandus- ja äritegevuses tavapäraseks. Viimast tõestab ka Patendiameti aastatepikkune praktika, kus pea kõikides sõna 'sport' sisaldavates kaubamärkides on kõnealune sõna määratud kaubamärgi mittekaitstavaks osaks.

Kaebaja leiab, et viited Euroopa Kohtu otsustele ei oma põhimõtteliselt õiguslikku tähendust antud asjas, kuna see on antud mitte üldjuhtumite, vaid üksikjuhtumi lahendamiseks.

Komisjon on juba varasemalt esitanud seisukoha, mille kohaselt on viited Euroopa Kohtu lahenditele üldiselt asjakohased, kuna Euroopa Kohus on Euroopa Ühenduse õiguse autoritatiivne tõlgendaja ning Eesti kaubamärgiseadus pidi juba enne Eesti Ühenduse liikmeks saamist olema (osaliselt) harmoniseeritud Ühenduse kaubamärgiõigusega ning peab seda olema täielikult alates liikmeks saamisest. Seega ei ole kaebaja viited sellele, et Euroopa Kohtu lahendeid ei peaks kohaldatama kaubamärgitaotlusele, mis on esitatud enne Eesti astumist Euroopa Liitu, asjakohatud.

Samuti ei ole asjakohane kaebaja märkus, et Patendiameti poolt viidatud Euroopa Kohtu lahend on kontekstiväline, kuna Patendiameti kirjast ei selgu, missuguse objekti kohta otsus tehti, milline oli taotletav kaubamärk jne, ning puudustega viide ei võimalda esitatud väidete kontrollimist. Komisjon tuletab meelde, et nimetatud kohtulahendid on avalikud ning Patendiameti otsuses esitatud numbri järgi on võimalik vastav lahend nt internetist Euroopa Ühenduste Kohtu koduleheküljelt üles leida.

Mis puudutab kaebaja märkust nagu eeldaks seadusesäte, et teatud sõna muutumine tavapäraseks tuvastatakse konkreetsel ajahetkel, siis, kui kaubamärgitaotlust sisuliselt lahendatakse ning et seadus ei eelda lähtumist visioonist, missuguseid tähiseid võivad muutuda mingite kaupade osas tavapäraseks majandus- või äritegevuses tulevikus, siis apellatsioonikomisjon teatab, et KaMS § 9 lg 1 p 4 ei ole seotud mingi konkreetse ajahetkega ega tegele tuleviku ennustamisega. Kaubamärgiseadus lähtub mõistlikust turuvaatlusest ja keskmise tarbija kontseptsioonist, mille kohaselt kirjeldavad sõnad, mis esinevad kaubamärkides järjest tihedamini ning on seega ajas kaotanud eristusvõime (nt sõnad 'super', 'ekstra' jne), markeeritakse kui keelekasutuses või heauskses äripraktikas tavapäraseks muutunud sõnad. Komisjon on nõus, et Patendiameti poolne käsitlus võimaldab reguleerida stabiilsetest põhimõtetest lähtuvalt olukorda konkreetsel ajahetkel kui ka tulevikus, mil tähised võivad muutuda teatud ajahetkel tavapäraseks.

Oma käsitlust on Patendiamet illustreerinud esitades mitmeid kaubamärgiregistreeringuid erinevates kaubaklassides, milles sõna 'sport' on määratud mittekaitstavaks osaks, samuti toetavad Patendiameti seisukohavõttu mitmed väljavõtted internetist.

Apellatsioonikomisjon on arvamusel, et kaebaja internetis teostatud fraasiotsing (fraasid "sport juust", "juust sport", "spordi juust" ning "sport cheese") ei ole piisav tõendusmaterjal, et tõestada sõna 'sport' mittetavapärast piimatoodete ja juustude puhul. Selline otsing ei ole niivõrd veenev juba meetodina, et otsus rajada ainult sellele argumendile. Juhtudel, kus kaubamärgi registreerimisest on keeldutud KaMS § 9 lg 1 punktide 3 ja 4 alusel, leiab komisjon, et täiendava tõendusmaterjalina võiks arvesse võtta nt representatiivset tarbijauuringut või esitada professionaalse eksperdi hinnang. Viimaseks peab komisjon ka Patendiametis töötavate kaubamärgiekspertide hinnangut, kes on kirjavahetuses ja otsuses esitanud oma seisukohad.

Kaebaja leiab, et KaMS § 9 lg 1 p 3 ei reguleeri juhtumeid seoses 'sihtgruppide' ja 'valdkondadega', mistõttu vastav Patendiameti argumentatsioon ei tugine seadusele, seosed on oletuslikud.

Komisjon leiab, et Patendiameti otsuses esitatud sihtgruppi ja valdkonda puudutav argumentatsioon on kooskõlas kaubamärgiseaduse mõttega. Seda vaatamata sellele, et KaMS § 9 lg 1 p 3 ei anna võimalike kirjeldavate omaduste lõplikku loetelu, seega ei sisaldu selles registreerimisest keeldumise ühe alusena nt terminid sihtgrupp ja valdkond, kuid selgelt käsitletakse ka kauba omadusi ning tähis 'SPORDI' kirjeldab toote sihtgruppi ning valdkonna kaudu vägagi üheselt kauba omadusi.

Komisjon nõustub Patendiametiga, et KaMS § 9 lg 1 p 3 alusel kirjeldava iseloomuga kaubamärkide registreerimisest keeldumise eesmärgiks on avalike huvide kaitse, kuna seeläbi hoitakse ära kaupade või teenuste kirjeldamiseks vajalike tähiste reserveerimine ühele ettevõttele üksikult. Seejuures ei pea antud konkreetne kirjeldava iseloomuga tähis olema registreerimise taotluse esitamise hetkel ka tegelikult kasutusel. Nagu ütleb ka seadusesätte sõnastus - piisab, et selline tähis võib olla kasutusel sellistel eesmärkidel.

Kaebajale jääb arusaamatuks Patendiameti mõttearendus, mille kohaselt on kaubamärgi põhifunktsiooniks kauba päritolu kohta teabe andmine. Kaebaja leiab, et seesugune seisukoht ei tugine seadusele ega arvesta tegeliku olukorraga, tema arvates ei anna enamik kaubamärke mingit informatsiooni kauba päritolu kohta.

Komisjon leiab, et Patendiameti toodud Euroopa Kohtu otsustes C-349/95 ja C-39/97 esitatud tõlgendused, mille kohaselt on kaubamärgi põhifunktsioon tagada tarbijale kauba päritolu, võimaldades tal segadusse sattumata eristada eri päritolu tooteid, on igati asjakohased. Kaubamärk peab garanteerima tarbijale, et sellega markeeritud tooted on pärit konkreetselt ettevõtjalt, kes vastutab nende ootuspärase kvaliteedi eest.

Sama sisaldub ka Eesti kaubamärgiseaduses, mille kohaselt kaubamärgi funktsiooniks on eristada ühe ettevõtja kaupu teiste omadest ja KaMS § 9 lg 1 p 4 mõttes tavapäraseks muutunud tähis 'SPORDI (JUUST)' ei suuda eristada ühe ettevõtja kaupu teiste ettevõtjate samaliigilistest kaupadest.

Arvestatud eeltoodut ning juhindudes tööstusomandi oiguskaitse aluste seaduse §-st 61, kaubamärgiseaduse § 9 lg 1 punktidest 2, 3 ja 4, komisjon

o t s u s t a s :

kaebust mitte rahuldada.

Kaebaja võib esitada kaebuse apellatsioonikomisjoni otsuse peale Harju Maakohtusse kolme kuu jooksul apellatsioonikomisjoni otsuse avaldamisest arvates. Kohus vaatab kaebuse läbi hagita menetluses. Kaebaja teavitab viivitamata apellatsioonikomisjoni kaebuse esitamisest.

Kui kaebust ei ole esitatud, jõustub apellatsioonikomisjoni otsus kolme kuu möödumisel otsuse avaldamisest ja kuulub täitmisele.

Kui kaebus esitatakse, kuid kohus ei võta seda menetlusse, jätab kaebuse läbi vaatamata või lõpetab menetluse otsust tegemata, jõustub apellatsioonikomisjoni otsus vastava kohtumääruse jõustumise hetkest, kui kohtumäärusest ei tulene teisiti.

Allkirjad:

K. Ausmees

K. Tults

T. Kalmet